Region Stockholm

SÄRSKILT UTTALANDE

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN 2019-06-18

Vänsterpartiet

Ärende nr 6
HSN 2019-0945

Yttrande över mål och strategisk inriktning för primärvården 2019- 2025

Vänsterpartiet ställer sig bakom tankarna i framtidens hälso- sjukvårdsplan (FHS) där bärande delar handlar om att bygga upp den nära vården runt våra medborgare. Det ska vara enkelt att navigera i vården, vården ska samarbeta och det ska finnas tydliga vårdkedjor som tar helhetsansvar. Den viktigaste komponenten i den nära vården handlar om primärvården. Vi har lagt flera egna förslag om hur vi ser på en utbyggd primärvård och vilka insatser som krävs för att på allvar nå en primärvård med högt förtroende hos befolkningen, som kan minska de stora hälsoklyftorna, jobba hälsofrämjande, förebygga psykisk ohälsa och ta helhetsansvar framför allt för patienter med multisjuklighet.

Vi menar att det förslag till primärvårdsstrategi som styrande blågröna koalitionen lagt till stora delar vilar på koalitionens politiska idé kring hur sjukvården ska organiseras. En hel del bra saker står i strategin. Exempel på detta är möjlighet till listningstak för läkare, fast läkarkontakt, insikten att primärvårdens andel av sjukvårdsresurserna kommer behöva öka markant och insikten av många digitala verktyg kan komma att avlasta och möjliggöra smartare och bättre arbetssätt. Men i grunden delar vi inte synen på organisationen med privatiseringar och vårdval. Vi kommer därför inte att delta i antagandet av denna strategi då vi menar att det finns så fundamentala problem i själva utformningen av vår hälso- och sjukvård i Region Stockholm som inte kommer att förändras med bara allmänna skrivningar om “jämlik vård” och “förstärkt primärvård”.

Nedan listar vi några av de punkter vi anser vara problematiska med koalitionens förslag till primärvårdsstrategi:

1. **Invänta den statliga utredningen kring god och nära vård**. Det är uppenbart idag att det pågår flera olika parallella arbeten i landet med att stärka och lägga förslag för en utbyggd primärvård. Vore det därför inte klokare om regionens primärvårdsstrategi också kan grunda sig delvis på de skarpa förslag som den statliga utredningen kommer redovisa inom ett år? Vi anser även att den politiska beredningen av denna primärvårdsstrategi har varit bristfällig och forcerad. Att lägga en gedigen strategi och fokus framåt för vård primärvård behöver nogsamt processas. Vi anser inte att en sådan nödvändig process har ägt rum.

2. **Frånvaron av fokus på ojämlik hälsa.** En av de större hälsoutmaningarna vi har idag är växande hälsoklyftor. Före fokus på en ständigt tillgänglig primärvård - eller vård - för alla hela tiden måste en tydlig politisk prioritering vara att minska hälsoklyftorna och på allvar organisera vården och primärvården utifrån det. Exempelvis vore

områdesansvar för vårdcentraler en förutsättning för att kunna rikta sina förebyggande hälsoinsatser bättre. Inriktningen för strategin berör detta ytterst lite.

3. **Problemen med vårdval.** Region Stockholm har valt att organisera sina olika delar av primärvården (husläkarmottagningar, barnavårdcentraler, mödravårdcentraler osv) i olika vårdvalsystem. Vi har stora bekymmer med just en fragmentiserad vård och svårigheter med vårdkedjor. Likaså fri etablering för vårdbolag som kan välja var och om man vill etablera sig - oavsett om det finns behov där eller inte. Det är i grunden oerhört problematiskt att den förra borgerliga regeringen har infört tvingande lagstiftning på alla regioner att man måste organisera vårdcentraler inom vårdvalssystem. Vi menar att primärvårdens uppdrag försvåras ordentligt genom denna organisering vilket även riksrevisionen tidigare också har påtalat. Vänsterpartiet tycker åtminstone att strategin borde innehålla insikter om problematiken med den uppsplittrade vård vi idag har. Vi tycker också att det vore rimligt om regionen tog ansats för att sammanföra de olika vårdvalen inom primärvården till ett vårdval. Det skulle åtminstone vara ett steg på vägen framåt. Men strategin andas ingen sådan ambition. Tyvärr.

4. **Kompetensförsörjningen.** Sedan vårdval vårdcentral införts har arbetssituationen för personalen inom primärvården påtagligt försämrats. Det finns rapporter om att allmänläkare i Stockholmsregionen är den grupp bland läkare som har sämst möjlighet till fortbildning. Detta sker alltså samtidigt som primärvården ska få allt större åtagande och ansvar. Många allmänläkare orkar inte jobba heltid. Detta är en följd av de oerhört starka produktionskrav som styr primärvården idag. Besök genererar pengar. Handledning, utbildning, fortbildning gör det inte. Detta följs också av en stor administrativ börda på primärvårdens personal. Besök ska registreras och kodas rätt, besök ska styras om till den profession där det ger högst ekonomisk utdelning etc. Vårdvalet driver tydligt på ett förpappringsarbete av hela vårdjobbet. Likaså finns inga skrivningar om hur kompetensförsörjningen till distriktssköterskor eller avancerade kliniska specialistsjuksköterskor skulle kunna utökas och användas för att bygga ut primärvården. Vi saknar också skrivningar kring hur primärvården ska ta ansvar för kompetensförsörjningen av läkare, såsom AT-, ST- och BAS-tjänstgöring. Vi ser också att det är de vårdcentraler som verkar i socioekonomiskt tunga områden som har särskilt svårt med att rekrytera fast personal. Det står inget om detta i strategin.

5. **Hemsjukvårdens roll och uppdrag.** Det är märkligt att göra en primärvårdsstrategi som inte berör hemsjukvårdens roll och uppdrag närmare - och de problem som finns med denna verksamhet idag. Den basala hemsjukvården fungerar olika i länet och dess uppdrag jourtid har stora utmaningar. Samtidigt finns avancerad hemsjukvård i Stockholmsregionen och hur gränsdragningarna och samverkan mellan ASIH, basal hemsjukvård och vårdcentraler ska fungera behöver förtydligas och underlättas. En del i det som strategin skriver kring att primärvårdens öppettider behöver utökas borde till exempel kunna utmynna i att man också har eget ansvar över hemsjukvården på jourtid. Likaså samverkan med äldreomsorgen och kommunerna behöver få utrymme i en sådan här viktig strategi.

Vi kommer framöver lägga många av dessa förslag i olika organ och instanser för att förstärka primärvården.